

Metodbilaga

Enkätundersökning

Utvärdering av vård och stöd vid schizofreni och schizofreniliknande tillstånd

Inledning

Socialstyrelsen genomför en utvärdering av vård vid schizofreni eller schizofreniliknande tillstånd, med utgångspunkt i de nationella riktlinjerna från år 2018. Projektet genomförs inom ramen för Socialstyrelsens uppdrag att återkommande rapportera om läget och utvecklingen i hälso- och sjuk-vården och socialtjänsten. Denna enkät är ett av flera sätt att samla in underlag till utvärderingen.

Projektledare för datainsamlingen var Britt Eriksson och Riitta Sorsa, A/HT2. Kontaktpersoner från Enkätstöd var Anna Malmborg, frågekonstruktör, och My Raquette, statistiker.

Syfte

Syftet med undersökningen är att få en bild av hur de nationella riktlinjerna har tagits emot och implementerats i landets regionledningar. Utvärderingen ska bidra till lokalt, regionalt och nationellt förbättringsarbete. Utvärderingen är en del av Socialstyrelsens strategiska inriktning med en nationell oberoende granskning och utvärdering av hälso- och sjukvården och socialtjänsten.

Omfattning

Objekt och population

Denna undersökning har vänt sig till ansvarig för psykiatrisk vård i regionledning, verksamheter med huvudansvar för vård av personer med schizofreni eller schizofreniliknande tillstånd (specialistenheter) samt primärvården. Populationen omfattar alla regioner, specialistenheter samt primärvårdsmottagningar. Antalet i målpopulationen är 21 regioner, 73 verksamheter samt 1197 primärvårdsmottagningar.

Totalundersökning

Undersökningen är en totalundersökning för regioner samt specialistenheter, urvalsosäkerhet förekommer därmed inte men däremot är svarsbortfallet en osäkerhetsfaktor.

Urval

Urvalet till primärvårdsenheter består av ett stratifierat obundet slumpmässigt urval. Urvalet har fördelats i 21 stratum efter region. Från varje stratum drogs hälften av enheter. För de regioner där antalet enheter understeg 30 utökades urvalet till 30. I vissa regioner genomfördes det därav totalundersökning. Därmed finns en osäkerhet eftersom inte alla i populationen fått chans att svara.

Tabell 1. Population och urval

	Populat- ion		Urval	
	Antal	Andel	Antal	Andel
Region Stockholm	233	19	117	15
Region Uppsala	43	4	30	4
Region Sörmland	31	3	30	4
Region Östergötland	44	4	30	4
Region Jönköpings län	47	4	30	4
Region Kronoberg	32	3	30	4
Region Kalmar	39	3	30	4
Region Gotland	6	1	6	1
Region Blekinge	20	2	20	3
Region Skåne	163	14	82	10
Region Halland	47	4	30	4
Västra Götalandsregionen	209	17	105	13
Region Värmland	30	3	30	4
Region Örebro län	29	2	29	4
Region Västmanland	28	2	28	4
Region Dalarna	28	2	28	4
Region Gävleborg	43	4	30	4
Region Västernorrland	32	3	30	4
Region Jämtland Härjedalen	27	2	27	3
Region Västerbotten	38	3	30	4
Region Norrbotten	28	2	28	4
Totalt	1197	100	800	100

Frågor och variabler

Frågekonstruktören utformade frågorna i samarbete med projektledaren samt sakkunnig inom Socialstyrelse.

Enkäten till regionledning bestod av 8 huvudfrågor samt 2 följdfrågor beroende på hur de svarat på huvudfrågan vilket gav totalt 10 frågor. Specialistenheternas enkät bestod av 29 frågor samt primärvårdens bestod av 4 frågor. Frågorna består av en blandning av frågor med fasta svarsalternativ och öppna frågor. Med referensperiod menas vilken tidpunkt svaren avser, t.ex. idag, förra veckan, senaste tre månaderna. Undersökningen referensperiod är år 2020 och 2021.

Enkäten har samverkats med SKR och NNR.

Datainsamling

Datainsamlingen har genomförts via en webbenkät. Ett informationsbrev skickades via e-post (se bilaga 1a och 1b). Datainsamlingen pågick 9 november till 10 december 2021. Insamlingsperioden förlängdes för enkäten till regionledning

med 10 dagar. Under insamlingsperioden skickades två ordinarie påminnelser samt en extra påminnelse om förlängd insamlingsperiod ut.

Svarsfrekvens

Det var 19 av 21 regioner som besvarade enkäten.

För specialistverksamheter samt primärvården förekom övertäckning. 2 specialistverksamheter mötte inte målgruppen samt Region Blekinge besvarade enkäten gemensamt. två primärvårdsverksamheter hade avslutat sin verksamhet. För enkäten till specialitenheter inkom 49 svar, svarsfrekvens 71 procent. Svarsfrekvensen för primärvården är 41 procent.

Från 17 region har det inkommit svar på alla tre enkäter medan från fyra har det kommit in svar från två enkäter.

Tabell 2. Svarsfrekvens regioner, specialistmottagningar samt primärvård

	Regioner	Specialistenheter		Primärvård	
	Svarande	Antal svar	Andel svar, procent	Antal svar	Andel svar, procent
Region Stockholm	1	10	83	61	52
Region Uppsala	1	1	50	16	53
Region Sörmland	1	2	100	8	27
Region Östergötland	1	3	75	13	43
Region Jönköpings län	1	3	100	13	43
Region Kronoberg	1	1	100	6	20
Region Kalmar	1	3	100	10	33
Region Gotland	0	1	100	3	50
Region Blekinge	1	1	100	6	30
Region Skåne	1	6	86	32	39
Region Halland	1	0	0	16	53
Västra Götalandsregionen	1	4	44	45	43
Region Värmland	1	1	33	7	23
Region Örebro län	1	1	33	11	38
Region Västmanland	1	0	0	7	25
Region Dalarna	1	3	60	8	29
Region Gävleborg	1	1	100	17	59
Region Västernorrland	1	1	50	16	53
Region Jämtland Härjedalen	0	1	100	8	31
Region Västerbotten	1	3	100	13	43
Region Norrbotten	1	3	100	12	43
Totalt	19	49	71	328	41

Bortfall

Bortfallet består dels av de regioner och verksamheter som inte besvarat enkäten och av partiellt bortfall, dvs. att de inte besvarat vissa frågor i enkäten. Om

bortfallet skiljer sig från de svarande, med avseende på undersökningsvariablerna, så kan skattningarna som grundar sig på enbart de svarande vara missvisande.

Bortfallet för primärvården skiljer mellan regionerna. För några regioner är bortfallet stort för primärvården vilket medför att deras svar bör tolkas med försiktighet. Det har det inkommit svar från alla tre enkäterna i 17 regioner och från två i 4 regioner vilket medför att resultaten av undersökningen ger en bild av hur de nationella riktlinjerna har tagits emot och implementerats både nationellt och regionalt.

I denna undersökning finns inget partiellt bortfall då frågorna är obligatoriska.

Tillförlitlighet

Ramtäckning

Täckningsfel kan bestå av under- och övertäckning. Undertäckning innebär att det finns verksamheter och regioner som ingår i populationen men saknas i urvalsramen. Vid övertäckning finns verksamheter och regioner som inte ingår i populationen i urvalsramen.

För regioner finns inget täckningsfel. Specialistenheter är en totalundersökning bland de verksamheterna med huvudansvar för vård av personer med schizofreni eller schizofreniliknande tillstånd. Två verksamheter meddelade att de inte var ansvariga för den vården vilket medför att det finns övertäckning. I bortfallet kan även ingå verksamheter som är övertäckning.

Registret till primärvården underhålls kontinuerligt. Emellertid sker ofta förändringar då t ex verksamheter byter chef, de privata vårdgivarna byter huvudman, verksamheter byter namn, verksamheter avslutar eller tillkommer. Detta medför att det förekommer både över och undertäckningen. I vilken omfattningen detta förekommer är okänd.

Mätfel

I samband med datainsamlingen kan slumpmässiga och systematiska fel uppstå, dessa kallas mätfel. De svar som ges kan vara osäkra eller felaktiga. De kan även bli fel på grund av att de som svarar har missuppfattat frågan. Det finns en rad olika källor till dessa fel, bl.a. mätinstrumentet, informationssystemet och insamlingsättet.

För att minska risk för mätfel har enkäten konstruerats med ämneskunnig, enkätfrågekonstruktör, en statistiker, pilotundersökning samt i samråd med SKR och NNR.

Bearbetning

Vid den manuella och maskinella bearbetningen av datamaterialet kan bearbetningsfel uppstå. Exempel på bearbetningsfel är registreringsfel och kodningsfel. Då insamlingen skett via en webbenkät med fasta alternativ bör registreringsfelet var litet.

Tillgänglighet

Socialstyrelsen publicerar rapporten på www.socialstyrelsen.se.